

БҮРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 40 (3344) 1941 оной февралин 18, вторник СЭН 10 МҮНГЭ

ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна XVIII конференци

Февралин 15-ай заседани тухай тэмдэглэл

Үсэгдээр, Кремлин ордной Ехэ зал соо, ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна XVIII конференци хүдэлмэрэ эхилбэ.

Заседанин эхлэхэбэн урид конференци делегатуд ба айшад—партийна, советскэ, ажахын ба сэрэгэй хүдэлмэрилэгшэд, столицын заводуд ба фабрикануудай стахановцууд сугларба. Ороной ажайлэдбэрин, томо томо центриүүдэй ба замхарилсаанай шухалын шухала үзэлнуудай партийна организацинуудай түлөөлэгшэнэр конференцидэ олоороо хабаадатсаба. Союзна Советскэ Социалистическэ шэнэ республикануудай—Латвиин, Лигвагай, Эстонийн, Карело-Финскэ ба Молдавскэ республикануудай коммунистическэ партинуудай түлөөлэгшэнэр делегатудай дунда би.

18 часта хүхэд И. В. Сталин, В. М. Молотов, К. Е. Ворошилов, М. И. Калинин, Л. М. Каганович, А. А. Андреев, А. А. Жданов, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев, Л. П. Берия, Н. М. Шверник, Г. М. Маленков гэгшэд зал соо орожо эрөбд.

Нүхэр Сталиниис, тэрэнэй соратнигууд—парти ба правительствын хүтэлбэрлэгшэдые делегатуд ба айшад ехэ хүндэтгэйгээр утгаба. Бүгэдэ нууриһаан бодобо. Нүхэр Сталиной хүндэлэлдэ, ВКП(б)-гэй Ленино-Сталинскэ Центральна Комитетэй хүндэлэлдэ амаршалганууд ба нэрэмэ хүхиун овади хэдэн минутын торшо дотор үргэлжэлэе.

—Нүхэр Сталин мандаг!
—Агууехэ Сталинда—ура!

Партийн Центральна Комитетэй даалгабарар нүхэр А. А. Жданов ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна XVIII конференцидэ тэргэлхэндэ

Конференциин хүтэлбэрлэхь органуудай состав тухайда ВКП(б)-гэй МК-гэй ба МК-гэй секретарь нүхэр А. С. Щербаковто үгэ утгаба.

Делегациян түлөөлэгшэнэрэй советэй даалгабарин ёһоор, нүхэр Щербаков Президиумдэ 38 хүниис бунгахы дурдхаба. Энэ дурдхалынь конференци баталба.

Нүхэр Щербаков президиумдэ бунгаглаха хүнүүдые дурдхаха зуураа нүхэр Сталиниис нэрлэхэнь хүхиун овади болоно. Партийн ба советскэ арадай агууехэ вождине халуунаар амаршалад, бүгэдэ нууриһаан бодобод. Парти ба правительствын хүтэлбэрлэгшэдые—нүхэр Молотов, Ворошилов, Калинин, Каганович, Андреев, Жданов, Микоян, Хрущев, Берия, Шверник, Маленков гэгшэдые нэрэмэ алига ташалгаар утгабад.

Президиум, секретариат ба мандаша комиссияе бунгананай бүлээр, конференци болбол хэлсэхэ зүйлүүдэ ба регламентда баталба.

Түрүүлэгшэ нүхэр А. А. Жданов хада хэлсэхэ зүйлэй түрүүшын асуудалаар элдхэл хэхынь, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь нүхэр Г. М. Маленковто үгэ утгаба. Нүхэр Маленковийе конференци делегатуд нэрэмэ алига ташалгаар утгаба. Нүхэр Маленковай элдхэхынь угаа ехэ алхаралтайгаар сонсобо.

ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна конференциин түрүүшын заседани энээгээр дүүрбэ.

Конференциин удаадахи заседанин февралин 17-до 11 часта болохо байна.

(ТАСС).

Конференциин Президиум

1. Алмасов А. М.
2. Андреев А. А.
3. Аношин И. С.
4. Арутинов Г. А.
5. Багиров М. Д.
6. Берия Л. П.
7. Бородин П. Г.
8. Бурмистенко Н. А.
9. Вагов А. В.
10. Ворошилов К. Е.
11. Жданов А. А.
12. Каганович Л. М.
13. Калинин М. И.
14. Калинин Я. Э.
15. Кузнецов А. А.
16. Куприянов Г. Н.
17. Куусинен О. В.
18. Корниец Л. Р.
19. Маленков Г. М.

20. Микоян А. И.
21. Михайлов Н. А.
22. Молотов В. М.
23. Николаева К. И.
24. Пономаренко П. К.
25. Протопопов Д. З.
26. Скворцов Н. А.
27. Сночус А. Ю.
28. Сталин И. В.
29. Сяра К. Я.
30. Тимшенко С. К.
31. Фомин М. М.
32. Хрущев Н. С.
33. Чарквиани К. Н.
34. Шверник Н. М.
35. Шкирятов М. Ф.
36. Щербаков А. С.
37. Юсупов У.
38. Ярославский Ем.

Конференциин мандатна комисси

- Андрианов В. М.
Борнов Г. А.
Зодионченко С. Б.
Никитин В. Д.
Пальцев Г. Н.
Патолитчев Н. С.
Попов Г. И.

- Радионов М. И.
Савченко А. А.
Сулов М. А.
Чуинов А. С.
Шамберг М. А.
Шаталин Н. Н.

Конференциин секретариат

- Поскребышев А. Н.
Мехлис Л. З.
Александров Г. Ф.

- Двинский Б. А.
Послов П. Н.

ВКП(б)-гэй Бүхэсоюзна XVIII конференциин хэлсэхэ зүйлүүд

1. Ажайлэдбэри ба замхарилсаан тухаа парторганизацинуудай зорилгонууд тухайда—нүхэр Маленковай элдхэл.
2. Ажахын 1940 оной дүнүүд ба
3. Эмхидхэлэй асуудалнууд.

Ленинэй городой предприятинуудта

ЛЕНИНГРАД, февралин 16. (ТАСС). Ленинэй городохи машинабайгуулашад, суднобайгуулашад, оптигууд, бид нэхэшд, түмэрэмайхид, уһан далайн ба гол мүрөнэй замхарилсаанай хүдэлмэрилэгшэд XVIII партийна конференциин хүдэлмэринэе угаа ехэ һонирхолтойгоор ажалланад.

«Ажайлэдбэри ба замхарилсаан тухаа партийна организацинуудай зорилгонууд тухайда» нүхэр Маленковай элдхэхые завод, фабрика, депо ба вагоно уясток бүхэндэ дэлгэрлэгчтэ

гээр зүбшэн хэлсэнэд. Нүхэр Маленков,—гэж ОГПУ-гэй нэрэмжэтэ заводой директор нүхэр Соловьев хэлэнэ,—ажайлэдбэри ба замхарилсаанай хүдэлмэрилэгшэ дутуунууд тухай асуудалые тон зүбөөр табилба. Энэ элдхэхлээ бидэндэ өөһөдтөө бодото тобшолол хэхэ уялгатайбди. Шэнээр зөхөбгдөһон машинууудые түргэжөөр амагалах, үйлэдбэрингөө тодо вагтаар хүдэлмэрилэх ябадалые туйлаха ёһотойбди.

Хабарай тарилгада бэлэдхэхые шалгалга

СИМФЕРОПОЛЬ. Крымэй бүхы районуудта колхозуудай, совхозуудай ба МТС-үүдэй хабарай тарилгада бэлэдхэхынь харалга үнгэргэгшэ. Хүдөө-ажахын мэргэжэлгэдээр ба партийна, советскэ эвбиһителдээр хүтэлбэрлэгдэһэн зуугаад бригаданууд тракторнуудай

ба хилгэхэ ээр-зэбсэгэй заһабарилгые. үрһэ ба шэрэлгын хүсэнүүдэй бэлэдхэхые шалганад.

Тарилгада бэлэдхэхые шалгалгын дүнүүдые үйлэдбэрини зүблөөүүд дээрэ, таряанажалай бригаданууд дээрэ

ба колхознигуудай хамтын суглаанууд дээрэ үргэжөөр зүбшэн хэлсэнэд. Тодоруулагдһан дутуу зүйлүүдые ойрын үедэ зайлуулаха хэмжээнүүдые абажэ эхилбэ.

(ТАСС).

Үрһэ хаалгые дары дүүргэхэ

Дулаанай саг үдэр эрэхэ бүри дүтэлжэл байна. Энэ хадаа хабарай тарилгада бэлэдхэхые шамдуульхынь бүхы аймагуудай партийна, советскэ организацинуудһаа, АЗО ба МТС бүхэнһөө, колхозуудай правлениүүдһээ эринэ. Түбхын түрүүндэ, үрһэнэй ба страховой фонднууд түсэбэй ёһоор байгуулагдаха ёһотой. Үрһэн болбол үндэр ургаса абахын үлһэ нуури мүн гэжэ мэдэнэбди. Зүгөөр, энэ шухала хэмжээ-лбуульгые бэлдүүлгэдэ нютагуудай организацинууд большевистскэ анхаралаа хүсэдөөр хандуунагуй.

Һаяшаг, ВКП(б)-гэй Обкомой Бюро 1941 оной тарилгада хэрэглэгдэхэ үрһэ бэлэдхэлгын ябаса тухайда асуудалые зүбшэн хэлсээд, энэ хүдэлмэри республика дотор ехээр унжагайржа байһынь тэмдэглэбэ.

Баргажанай, Закаменай, Хэжэнгын ба бусад хэдэй аймагуд ороһотоо культурануудаар үрһэ хаалгын түсэбэе дүүргээдүй.

Үрһэнэй таряе сөбөрлөгэ ба тэрэнэй шанарынь шалгалга имагта муугаар ябуулагдана. Мүнөө колхозуудай хаагаад байһан үрһэнэй гурбанай нэгэ хубинь үшөө сөбөрлөгэдүй хэбтэнэ. Тинхэ зуура, үрһэ сөбөрлөгшн машинуууд ажалгүй мин байдаг ушарнууд олон үзэгдэнэ. Веялка, триер, сортировка ба плангала «ВИМ» машинууудые бүхэл сутка соо хүдэлгэхын тулада, хоёр халаанай хүдэлмэри эмхидхэхэ тухайда Обкомой ба Совнаркомой заабарине зарим аймагуд гүйсэлхөөдүй байха юм.

Тэршэлэн, үрһэнэй таряанай ургаха шанарынь шалгахы, юрын ороһыне сорто хэрээр андалгалгаар эрд шанга хэмжээ абтанагуй. Бүхы үрһэнэй 60% шалгалгажа, тэрэнэй 16 процентн шанар муутай дээрһэ голлодон байна. Эдын, Мухар-Шэбэрэй, Закаменай аймагуудта үрһэндэ хаһан ороһоной шанарай угаа муу байтарынь, тэндэхи партийна, советскэ организацинууд ба АЗО эрхим сортын үрһэ бэлэдхэхые шамдуульхын түлөө оролдоогүй байхань гайхалтай.

Олонхи колхозууд, таряанай үрһэ хааха зуураа, картофелин үрһэ бэлэдхэхэ уялгатай байһанаа мартана. Республика дотор картофелин үрэлэ хаалга оройдоо 60 гаран процент дүүргэгдэе. Овош ба картофель тарялые үргэнөөр эрхилхэ ёһотой, город шадарай колхозуудташэ картофелин үрһэн холо дутамаг. Иймэ ношморолые саашадаа яабашы тэсэхээр бэшэ.

Хабарай тарилгада бэлэдхэхые шамдуулаха ба эрхим сортын үрһэ түсэбэй ёһоор хааха хүдэлмэринэ ойрын үдэрүүдтэ дүүргэхын зорилгоор, ВКП(б)-гэй Обкомой Бюро хэдэ хэдэн хэмжээябуулануудые түлэблэбэ. Тус шигхэбэринэ бөлгүүлхын тулада бүхы хүсөөе өлсүүлхэ ёһотойбди.

1941 оной февралин 20 хүрэтэр андалдагдаха үрһэ сүм бэлэдхэхынь ба үрһэ андалдаха бүхы хүдэлмэринэ мартын 15-һаа оройгуулангүй түгсэхынь нүхэд Ивалов (Заготзерно), Петров (Госсортфонд), Дубровский (Наркомзем) гэгшэдые уялгалба.

Үрһэне хороор угаангүй тариха ябадалые зайсуулаха зорилготойгоор, «АБ» препаратын хоропуудые эртэһнээ—мартын 1 болотор аймагуудта хүрэхээр абаашаха хэрэгтэй.

Манай андахы колхозууд овош ба техникческэ культурануудые бүри ехээр тарилга болжо байна. Овошын ба ургамал ногоонуудай тарилгада дутан үрһэне ондоо тэһнэ дары сагаа асаржа, колхозуудта хубаан үгэхынь нүхэр Баторов (Сортсеменов) ба нүхэр Сельверов (Буркоопсоюз) гэгшэдтэ дурдхаба.

Февралин 25 болотор, ороһото ба техникческэ культурануудай, тэршэлэн мартын 1 хүрэтэр картофелин үрһэн, хаа-хаанагүй сүм хаагдаха ба сөбөрлөгдэхэ ёһотой. Тэрэнэй тулада аймсоветүүдэй гүйсэдкөмүүдэй түрүүлэгшэнэр ба ВКП(б)-гэй айкомүүдэй секретариууд аймаг доторхи бүхы аргануудые бүрин хэрэглэхэ уялгатай.

ВКП(б)-гэй Обкомой заабарини ёһоор, ороһо сөбөрлөхэ түсхай эвеноуудые колхоз бүхэндэ байгуулаха, таряа сөбөрлөгч машинууудые хоёр халаанаар, түхэрэн сутка соо хүдэлмэрилүүлэхэ хэрэгтэй. Үрһэне кондицино болоторн сөбөрлөхэ хүдэлмэри 1941 оной мартын 15 хүрэтэр түгсэхгэхэ зөргөтэй.

Манай Серго

(Һаһа бараһанһаань 'хойшо 4 мэл гүйсэһэндэ зориулагдана).

1936 оной намар, Серго Орджоникидын 50 һаһа гүйсэһэнэй ойе советскэ ороной тэмдэглэжэ байха үедэ, тэрэнэй хуушанайн танил ингушууд-партизанууд Серготой уулзаһан байгаа. Тэдэнэр болбол: «Эрхэ сүлөө олгогшо, хани нүхэр, түрэл Серго Орджоникидзе, ингушска аралһаа» гэһэн гиршайгэй ехэ бэшгэ Сергодо барюулаа һэн. Тэрэ бэшгэй галар дээрһэн эртэ ур а сагай ингушска аул зурагданхай байгаа. Уул хадын саанаһаа өөлөө хоөрөжэ ябаһан алтан шара наран аулые гэрэлтүүлэе, тэндэ урда сагта барга бүдүүлгэ байдалаар ажалууһан арад зон мүнөө зол жаргалаар дүүрэн, культурна байдалтай болоо. Энэ бэшгэ нилээд олон тинмэ аулуудуудар дамжажа ябаһан байна. Бэшгэ дээрэ гар табигшадтай тоонь ехэ олон болон юм. Үзэг бэшгэ мэдэхгүй үбгэд хүгшэд эрхыгөө бэхэд дүрөд бэшгэ дээрэ дарадаг байгаа. Ажалша зоной зол жаргалтай түлөө өөрыгөө бүхы аминаһые үгһөн Сергодо инаг дуртай байһандаа, тинмэ эрхим хубуе хүмүүжүүлһэн нартида инаг дуртай ба үнэн сэхэ байһандаа арад зон гараа табилһан байгаа.

Кавказдахы арадуудые сүлөөлхын түлөө баатарлг тэмсэл хадаа «Толотомо бүргэд» гэжэ Ингушетини арад зоной дунда нэрлэгдһэн энэ гайхамшаг большевистэй ажабайдалайн алтан хуудһануудай нэгэн мүн. Энэ хадаа тэмсэлдэ сусаршагүй ба эрхэлгэ зоримгой, хэлбэриншгүй ба зүрхэлг, үнэхөөрөө толотомо бүргэд мүн байгаа.

1905 он. Далайн эрье зүбшан, Военнэ-Сухумска харгыгаар модон тэргэн мухарин ябана, тэрэн дээрэ залуухан Серго хэбтэнэ. Полициин мврдэлгэһөө зайсажа, Гудауты гэгэж Абхазини дөрвондэ байхаар ошожо ябаа. Тинхэдэ һаяшаг түрмэлөө гараһан байгаа.

19 наһайтай эдир хубуун байхадаа гурбан жэл соо нюуса хүдэлмэри элибхитэйгээр ябууһан юм. Тифлис, Батуми ба бусад городуудта нюуса митинг ба массовка үнгэргэдэг һэн. Нэгэ суглаае сүмын харша соо үнгэргэһэн байха юм. Һүнн харын туһанта Серго болбол Сталиной бэшһэн номые хүдэлмэришэдтэ уншажа үгэтэг бэлэй. Сүмын харша соо суглаан болоо гэжэ мэдэхэдэ, полици галзуураа һэн!

Серго хиналтада абтаханаан айдгүй байгаа. Гудаутыда революциноно хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябууһан юм. Тэндэ фельдшерээр хүдэлмэрлэхэ зуураа, ажалшадтайн нягта хани барисаатай болоо һэн. Серго болбол эмэй

реценттэй хамта, зарим хүнүүдтэ нюуса ном дөбтэр барюулдаг байгаа. Гудаутын партийна организаци түргөөр ургажа, партини Сухумска Комитетэй член Серготой хүтэлбэри дэргэ, зоримгэй ба зүрхэлг хэрэгэй бөлгүүлэгчэ байхалһань, нютагай засаг обөөрлөггүй байгаа.

1906 оной январини нэгэтэ һүнн Серго ба тэрэнэй нүхэдны полицила баригдаһан юм. Тэдэрые аяар 60 хасаг Сухум абаһаа һэн.

Хахад жэл болоод байхада, хани нүхэдны Сергое гар дажа абаһан юм. Сүлөөдэ гарамсаараа Тифлис ошожо, тэндэ «Дрон» («Саг») гэжэ большевистскэ газетин редакциян байһан нюуса комнато соо 1906 оной зун Серго анхан түрүүшынхөө Сталинтай уулзаһан байгаа. Тэдэ хоёр үни улаан хөөрлөөд, Закавказидахы большевистскэ организацине байгуулашатай уулзаһандаа Серго ехөтө баярлаа бэлэй.

Үглөөдэринь Сталинтайда — «Дрон» газетые х-блэдэг типографияда Серго дахин ерөө һэн. РСДРП-гэй Стокгольмийн съезд тухайда һаяхан гараһан номуудай нэгэнь нүхэр Сталин Сергодо бөлгөлһөн юм. Сталиной хүтэлбэри дэргэ ажаллаага хадаа Серготой хүмүүжэлгэдэ угаа ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

Реакциин жэлүүд эхилээ. Серго дахиад түрмэлэ ороо. 1908 оной хабар Сергое Сибирьтэ һаһаарн сүлэхэ гэжэ шидхэһэн байгаа.

Сибирини ой тайга. Ангара мүрэнэн эрбедэ, ябашагүй гүнзэгы саһан соо Потоскуй ба Ногорной гэжэ хоёр деревни байһан юм. Хаанта засаг болбол: энэ байал газарта Сергое хосоруулаха һанаатай байгаа һэн хом. Түмэр зал хүрэтэр хэдэн зуугаад коло коло—эндэһэ зугадажа ошоһын аргагүй байбашы һаань, Серго уйдажа уруу-дугуу болоогүй бэлэй. Сүлгэдһэн нүхэдэ зоригжуулан ингэжэ шоголдог байба.

—Хамаагүй. Манине ишэ элгэһэн хүнүүд өөһөдө эндэ уйдажа, га-шуудажэ байха саһын коло бэшэ лоо. Намда этигэгты, нүхэд!

1909 ондо Серго сүлгэгһөөн зугадаад, 1910 онло Париж ошожо, Ленинтэй анха түрүүшынхөө уулзаа һэн.

Владимир Ильич Сергое ехээр сөгнөдөг байгаа. Лонжимодо Лениной байгууһан партийна хургуудта һуража байтараа, Лениной даалгалан тон харюусалгатай даабаритайгаар Россидо бусажа ерөө бэлэй. Росси өрөөд (Үргэлжлэхынь 2-дохы нюурта үзэгты).

Манай Серго

(Эхн нйурай үргэлжлэл)

Сталинтай уулзаха гэхэдэн, Сталин хналада абгашахан байгаа. Тийхэдэн, Серго болбо Сталиний эхлэн худэлмэриень хүсэлдүүлэн юм. 1912 ондо Прагада болохон Бүхэроссий партийна конференци хадаа большевиктэкэ партиин түүхэдэ угаа ехэ үүргэ дүүргэвэн байгаа. Тэрэндэ Сергогой габьяа бага бшн.

Прагын конференциян хүүлдэ Серго Россия бусажа ерээд, сүүлгэхоон зугадажа ошонон. Сталинтай хамта Закавказийн бүхн организацинуудта ябаад хоюулга Москва ба Петербург ошоо хэн. Хобшонуудай тухаламжаар подлинний тэдэни арай гэжэ барилхан байгаа. 1912 оной апрелин хүүлдэ Серго Сталины хиналда абанай хүүлээр таба хоноод байтарын, Серго мүн полицида баригдахан юм. Сергое Шанселебургска хэрэмдэ хаагаа бэлэй.

Тэндэ 1917 оной февраль хүрэтэр хаанагайгаа хүүлэр, аяр хойн Якутда сулэн байгаа.

1917 оной февральска революцияар сүлөөлэгдэн Серго партиин хэрэгэй түлөө тэмсэгиндэй түрүү эргэдэ дахин жагсахан байна.

***

Якутияна Петроград ошоно, Серго болбо революцино худэлмэриень оролдогтойгоор ябуулаа хэн. Серго хадаа партиин Петроградска Комитетэй ба Петроградий Советэй Гүйсэдхэхэ Комитетэй член байхан юм.

Июльскэ үдэрнүүдэй хүүлэ, Владимир Ильич шуугар худэлмэрилдэг боло. Лениний холбоо барисаа байгуулах хэрэгтэ нүхэр Сталин Сергодо даалган байгаа. Разинстанти шадар балаган соо хоргодож байхан Лениндэ Серго хоёр лахин ошонон байна.

1917 оной агууехэ октябрьска үдэрнүүдэй эхлэхэдэ, Серго дайшалхы тухаада ороно юм. Керенский ба Красной контрреволюционло сэрэгүүдтэ эсэргүү байлдаанда Серго Орджоникидзыл ажабайдалай шэнэ уень эхилэн байгаа.

1918 оной зун Терегтэ хүнэр хүндэ үдэрнүүд төхөөлдөөд байба. Уян холовоо хойно үргэлжэлэн үндэ айнай зүршэлөөн хадаа хадан ардуулые бутарган, хасагуудта эсэргүү шүхата дайнда татахан юм. Тийхэдэ, Дон ба Кубань тээлээ Деникинэй сагаан сэрэгүүд дүтэлжэ ябаба.

Энэ аюулта үдэрнүүдтэ, парти болбо нүхэр Орджоникидые Россия урда зүгтэхи ошо найдалтай комиссар болгон томилоо хэн. Сергогой уралаар Терегэй хори найман ондоо үндэстэнэй делегатнууд 1918 оной июлин эсэе багта Владикавказ гөрютэ заргаданан съездэ сулгараа хэн. Ур сайхын үелэ сагаан хасагууд гаштэ гөрютэ довтолбо. Съездэ хабаадагшад бүгдөөрөө буу зөөсгэ барин, сагаан хасагуудтай дайладалан байгаа. Арбаад гаран үдэр соо тус гөрютэ буудалдан замхаагүй. Серго болбо тухаламжа үзүүлхыень нягтуушудые уралаад, тэрэ дайн байлдаае өөрөө сэхэ хүтэлээрлихэн юм. Сагзын хасагууд бута сохиглоод, Владикавказна ямнагдалан байна.

1919 оной үбэл, Владикавказые Деникинэй эзлэхэдэн, Серго үбэлэй хүйтэн шуугран соогуур, Кавказын хада хабагайе хүндэлэн дабажа Тифлис ороод, тэндэлэе Баку ошоо хэн, тэрэнэй хүүлээр заганадайд онгосоор Каспийн далайе гатаалжа, Астрахандыа хүрбэ. Эндэ эгээн түрүүшнхэе пүх. Кировтэй уулзаа хэн.

Серго болбо Деникины үй бутаасилгын сталинска түсэбье бөөлүүлгэдэ сэхэ хабаадалсахан ба героическа XI армиде толгойлон нүхэр Кировтэй хамта аяр Баку хүрэтэр илагтата зам үнгэргөө.

***

Серго 1926 ондо ЦКК-РКИ-гэй хүтэлбэрлэгшэ болоо хэн. Тэрэ үелэ трокистско-зисновьевско блгой нохосүүд болбо манай партида ба советскэ эсэсатта эсэргүү абуулгалаа шангадан байгаа.

Революционерэй дүлэтэ халуун зоригто Серго болбо эхэ орондоо урбагша хара нохосүүдые, социализмын дайсадые үхэсэ сохёо хэн.

Революцида эсэргүү трокистско-зисновьевско блгой бутасохигдохойн хүүлээр удамшьегүй Бухариян, Томский ба Рыков түрүүтэй бусарнууд үндлэн байгаа. Серго Орджоникидзе мүн тэрэ үелэ бухариянтай түсэбүүдэй бусар муухай удхыень элирүүлэн, кулагуудай агентнуудтай хайрагамгүйгөөр тэмсэн байна.

1930 оной декабрыда нүхэр Орджоникидзе ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Политбюрогой членүүдэй составта оруулагдаа хэн. 1930 ондоо эхлэн, социалистическэ ажайлэдбэриин командармын тушаалда томилогдохон юм. Орджоникидзе болбо Сталинска табанжэнүүдэй түсэбүүдые дүүргэлтэ болгохын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэн байна.

Серго Орджоникидзе хадаа ажалай үндэр бүтөөсын түлөө тэмсэлые, техникэ шүдлэхын түлөө ба ажалай культурын түлөө тэмсэлые эгээн шулаада тоолодог байгаа. Социалистическэ ажайлэдбэри булад хатуу заршамгүйгөөр уршинаа дабшажа шадгахагүй, советскэ бүхн продукция эрхим байн шанартай байха ёхойтой гэжэ, Серго ходоодоо хургадэг, ойлууддаг ба эрдэгшье байгаа.

Предприятия бүхэн часытай механизмтэ тодо, нягтаар худэлмэрилхэ ёхойтой гэжэ Серго эрдэг хэн. Үйлэдбэридхи али бүхн артануудые хэрэглэжэ шадха ябадад, бүрдхэдэ тоосоо ба хинан шалгалгые нарин нягтаар эрхилхэ ябадад, шэнэ техникы дүүрнээр ашаглажа шадха ябадад—энэ хадаа шиний зорилго болоно—гэжэ, ажахын ба партийна худэлмэрилэгшэтэ Серго хэлэдэг бэлэй. Арбилгалта, эрхим байн шанар, ажалай культура, булад хатуу заршам ба ушөө дахин заршам шулаа. Энээнгүйгөөр илажа шадгахагүйд гэжэ хэлэгшэ бэлэй.

Тухалаан амжаатануудаараа секунда зуурашые наанагаа амаржа болохогүй гэжэ Серго бидэндэ саг үргэлжэ һанууддаг байгаа.

Серго Орджоникидзе болбо социализмын дайсануудта—трокистско-бухаринска шпионуудта ба алууршадта хайрагамгүй байгаа. Нүгшэхынгөө урда тээ, нефтеперогонно үйлэдбэриин инженерно-техникэ худэлмэрилэгшэдэй делегатидтай уулзалга дээрэ, Орджоникидзе хадаа хөрхө, нэрэмжэтэй байхы дахин, дахин урлалжа зуураа, «манайда дайсанай шурган орохогүйн тулаа, бизнэртэ дайсанай хоро хохидол хүргэхгүйн тулаа» дайсапыне эсэслэн усадахые эрилтэ хэнэн байна.

Серго Орджоникидзе болбо социалистическэ шидустрийн командармын тушаалые гүйсэдхэхэ зуураа, советскэ гүрэнэй ажахын ба сэрэгэй хүсэшадалай үнэнэ нуурине байгуулхан байна. Манай Улаан Армиде ба Унан-Сэрэгэй Флотые мүнөөнэй сэрэгэй техникээр зөөсгөлгэхэ промышенностиин халбаринуудта угаа ехэ анхарал, оролдогто табидаг байгаа.

1935 ондо, Советүүдэй VII съезд дээрэ Орджоникидзе ингэжэ хэлээ хэн: «Хүндэ ажайлэдбэри хадаа оройнойгоо обороново өөрнөө уялгы дүүргэхээр бэлэн. Манай агууехэ оройной хилэнүүдэй бөхи байхын тулаа шулаа хэрэгтэй бүхн зүйлүүдые Улаан Армидэ үгэхэ байна».

1937 оной февралин 18-да Серго Орджоникидзын дүлэтэ, баатар зүрхэй сохихоёо болион байна.

...Сергое хүдөөлэхэ үдэртэ, гашуудалай минтинг дээрэ Алексей Стаханов Лениний мавзолейн трибуна дээрэлээ ингэжэ хэлээ хэн:

«Серго шэнги нимэ хүнүүд үхэдэгүй гэшэ. Серго болбо арадай зүрхэндэ мүнхэдөө наагдажа ябахэ».

Бүхн советскэ арад мүн тингэжэ хэлэнэ. Өөрнөө ипаг, үнэн сэхэ хүбүүн—Серго тухайда бүхн парти мүн тингэжэ хэлэнэ.

3. ФАЗИН.

Улаан Армийн 23 жэлэй ойн урда тээ

ОБОРОНЫН 14 БАЙШАН

ПЕРЕВОЛОЦК (Чкаловска область). Переволоцкский районий 17 сельсоветтэ оборонын 14 байшан эмхи хэжээ. Хэдэн зуугаад колхознигууд буудалгын хэргые шудална. Колхозуудта оборонын худэлмэриен дэргүүлэхэ хэргын «СССР-эй ОБСРОНО» ГЭЖЭ В. С. ГАЕНЗ

МОСКВА. Крупский нэрэмжэтэ, арнай зохиолой Бүхэсоюзная байшан болбо Улаан Армийн үдэртэ хүрэтэр «СССР-эй Оборону» гэжэ арадай уралаглын искусствын Бүхэсоюзная выставкэ эмхидхэхэ дүүргэхэе байна. Уршинаа, Беларускинаа, Удмуртияна, Казахстаннаа, Кыргызнаа, Ленинграднаа, Курскка областьноо

сельскэ советүүд ба колхозой правленийүүд ехээн тухаламжа хүргэдэг байха юм. Баяхан тэдэнэр нуралсалай нагладна хэргэгсэлүүдые абалгада 14000 түхэриг номолон байна.

хэдэн олон экспонатууд эльгэгдэнэн байна. Октябрийн революци, граждаска дайн, СССР-эй оборонын хүсэшадалые бөхжүүлгэ, советскэ оройнойгоо дайсадтай тэмээдэ Улаан Армиийн туйлаан гайхамшаг илантанууд—элэ бүхн хааа урнайханай зохиолнууд соо дүүрнээр харуулагдаха.

Байгша оной февралин 25-да Советскэ Грузийн 20 жэлэй ой гүйсэхэн. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тбилиси гөрөдхи, Сталинай нэрэмжэтэ шэнэ паркын булан. В. Черкасовой фото. (ТАСС).

Ээдын колхозууддахи культурна

барилганууд

(Манай корреспонденттээ)

Пушкинай нэрэмжэтэ артелиин членүүдэй урагаар Ээдын аймагай колхозууд культурна байгуулалтын худэлмэринүүдые эрид хайжаруулжа эхилбэ. Олонхи колхозуудта хамтын суглаанууд боложо, колхозно центриүүдэ культурна болбосон болгохо тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэн байна. Колхоз бүхэн 1941 ондо түхээрхэ барилгануудтайгаа түсэбүүдые баталаад, худэлмэришэдэ томилбо. Колхозуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн дэлгэрүүлэгдээ.

Шэнэ жэлэй эхилэнхэ хойшо түрүү колхозууд центриүүдэ культурна болбосон түхэлтэй болгохын тула ехэ хэл худэлмэри хэбэ. Доодо-Бургалтай сомоной колхозууд энэ шулаа худэлмэридэ угаа ехэ оролдосотойгоор ба анхаралтайгаар ханлаа. Аймаг соогоо эрхим, «Заветы Ильича» колхоз (түрүүлэгшын нүхэр Цыремпилов) үнхөөр болбосон байдалтай боото. Жэмээтэ молонуудтар хүрээлэгдэн гоё хайхан шөнэүгэ, улаан булан, уншалгын байшан гэхэ мэтэ забариллагаад, саг үргэлжэ худэлмэрилнэ.

Нааяхан шэнэ бани, хулагуудые барижа дүүргээ. Айл бүхэнэй гэр байрнуудые культурна болгохон ба газаргуурхяа сөөрөлжэ, колхозно гудамжа-

нуудаа гуримтай болгобо. Мүн тэрэшлэн, тус сомоной Карл Марксын, Ворошиловой нэрэмжэтэ колхозууд энэ худэлмэриен эршэмтэйгээр ябуулна.

Тэндэхн колхозуудта культурна бадаралтын худэлмэринүүд түлэг абууллагадана. Нютагай Советэй гүйсэдхэхэ Комитет энээндэ бодото тухаламжануудые үзүүлнэ.

Дээдэ-Торын сосоведэй (түрүүлэгшын нүхэр Чагдуров) колхозууд бургалтайнхиднаа заашы хожомдоной. Социалистическэ мүрысөөндэ оролсонойгоо ашаар бага бэшэ амжалтануудые туйлаба. Барилгын тухай бригадануудые шапэр эмхидхэн, тэрэндэ эрхим дархашуул-стахановцуудые олоор таба.

«Улаан Номто» колхозойхидой ажлуудалын болбосон боложо байна. Айл бүхэн газсаага салтай, ариуч сэр аятай зохи байдалтай боото. Правленийн түрүүлэгшн аүхэр Балдантаров энэ худэлмэридэ ехээр анхаржа, шулаа хэмжээбуулануудые бөөлүүлнэ. Коммунист Чагдурсай оролдосотой ба элбхитэй худэлмэриин үрээр Дээдэ Торын сомоной колхозууд аймаг дотороо түрүү бууринуудые эзэлбэ.

Ц. ДАМБИЕВ.

АБАНАН УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭГЭ

Иволгын аймагай, Оронгын сомоной «Улаан Оронго» колхозой членүүд политико-гэгээрэлэй худэлмэрилэгшэдэй республиканска зүбшөөнэй тогтоолые зүбшэн хэлсээд, үзэг бэшгэ мэдэхгүй ябалалые наяр сум усадаха тухайда тусхай уялануудые абажа, республикын бүхн колхознигуудые урлалан халдан байгаа.

Эзэнэр болбо абахан уялануудаа дүүргэхын тулаа, үнгэрхөн хоёрнарын торшо соо бага бэшэ худэлмэри абуулба. Бүхн бригаданууд ба малажалай фермануудтэ хургуулинуудые нээжэ, үзэг бэшгэ мэдэхгүй 83 хүнэй 78-нь, үзэг бэшгэ бага мэдэхэ 120 хүнэй 108-нь хургуулинуудта хабадуулагдаа. Эндэ ехэ наһатанай 15 багша ба культармеецүүд худэлмэрилнэ. Эдэнэр дажа абахан хүнүүдэ бүгдынь хургахын ба 100 процент хандуулгын түлөө өөлдэ хоорондоо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ байла.

Арбан хоног бүхэндэ багшанарай семинари үнгэргэгдэнэ.

Ехэ наһатанай багшанар нүхэд Д. Ч. Нинаков ба Б. Х. Бимбаева гэгшэд худэлмэрин эрхим жэшээ хүгүүднэ. Д. БАЛЫЖИНИМАЕВ.

Агнуушад—выставкэдэ кандидатууд

Яруунын аймаг дотор ан барилга амжалтагайгаар ябуулагдана. Аймагай агнуушад сою 1940 ба 1941 онуудай агнуурын үелэ хамтадаа 94550 түхэриг ангай арна тушааха түсэбтэй аад, болзоорхоон урид 109375 түхэригтэ тушаажа, даабарла 114 процент дүүргэбэ.

Энэ амжалта өөрөө өрөө бэшэ, харин агнуушадтай оролдосотой худэлмэриин үрө болоно. «Улаан Тула» колхозой эрхим агнуушан нүхэр Жамбалов хадаа догнойрой ёшоор 530 түхэригэй элдэб ангуудые тушааха байхан аад, 2858 түхэригтэ тушааб. Нүхэр Жамбалов 2 шоно, 500 гаран хэрмэ баряа. Эрхим агнуушадтай нэгэн нүхэр Ц. Золотов 700 гаран хэрмэ, 2 шоно ба бусад элдэб түрэлэй ангуудые хамтадаа 2016 түхэригтэ тушаахан байна. Нүхэд Жамбалов ба Золотов гэгшэд хүдөө ажахын Бүхэсоюзная выставкэдэ 1941 ондо хабаадаха кандидатдаар баталагдаба.

О. ЦЫБИКОВ.

КОМСОМОЛЬСКО САНЫН УРИЛДААН

ЯРУУНА. (Манай корреспонденттээ). Аймаг доторхи комсомольцууд ба залуушуд болбо Худэлмэриин-Таряашалтай Улаан Армийн XXIII жэлэй ойн нэрэмжэтэ комсомольско санын урилдаанда элбхитэйгээр хабаадаба. Февралин 9-да санын 3 ба ябагашуудай 19 команда жагсаагдан, тэдэндэ 110 комсомольц ба залуушуд хабадуулагдаба.

Энэ үдэрэй урилдаанда дунда хургуулиничид илаа. Эршүүд 10 километр газарта ябажа урилдаба. Хурагшад нүхэд И. Белобородов—40 минута ба Норбоев—47 минута ябажа, нэгдэхн ба хоёрдохн хуури эзэлбэ. Мүн эмгөтэйшүүд 3 километр газарта урилдаба. Эндэ В. Белоборова 17 минута соо ябажа түрүү хуури эзэлэ.

Хилын саана

УНАН-СЭРЭГЭЙ БАРИЛГАДА МҮНГЭН ЗӨӨРИ НЭМЭЖЭ НОМОЛХО ТУХАЙ РУЗВЕЛЬТЫН ДУРАДХАЛ

НЬЮ-Йорк, февралин 14. (ТАСС). Рузвельт болбо унан-сэрэгэй барилгада 898 миллион доллар нэмэжэ номолхынь конгресстэ дуралдаха гэжэ энээнэй урда тээ мэдээсэгдэнэн байгаа. Тийн. Ассошиейтед Пресс агентствын мэдээсэхэнэй ёшоор, тэрэ сумын 8100 мянганйин Тугула аралдахн (Самоа арал) унан-сэрэгэй бзые бүхэжүүлгэдэ ба бомбололгохоо хоргодохо байра барилгада гарташалагдахаар харзаладаа. Агентствын заахан, Самоа арал болбо Гавайска аралнууд ба Австрали хоорондох райондо оршон байдаг ба аятай зохи гаваньтай юм. Гэбөшье, тэрэ болбо дайн сэрэгэй зорилгонуудтай зохилуулагдаагүй байна. Агентствын мэдээсэхэнэй ёшоор, Рузвельт болбо Мэглон далайн центрально хубидахн аралнууд дээрэ сэрэгэй барилга тухээрэлгээ 47 миллион шахуу доллар номолхынь гуйна ха.

Энээнхээ гадна, Рузвельт болбо оройной оборонын программые дүүргэлтэ болгохо тухаа иммиграционно бюрогой ба федеральна разведывательная бюрогой ажа'ябуулые шангадахын зорилгоор юстицийн министрэтвэдэ 115 мянган доллар номолхынь конгресстэ дуралдахан байна.

ГАДААДЫН ОРОНУУДАХИ АЖАБАЙДАЛАЙ МУУЖАРЛАГА

Швейцарийн «Фольксрехт» газетэ болбо дайн сэрэгэй эхилэн түрүүшн жэлдэ Европодохи зарим ороноудай ажабайдалай хэрээрэ муужаранынь харуулан тухай мэдээнуудые толидон байна. Тийн, 1939 оной сентябрьнаа 1940 оной сентябрь хүрэтэр Югославидхи ажабайдал 42,22 проц, муужаран ба Румынида—33,74 проц., Даниа—30,63 проц., Норвегидэ—24,28 проц., Финляндидэ—20,54 проц., Швецидэ—15,20 проц., Португалдэ—15,01 проц., Грецидэ—11,56 проц., Швейцаридэ—10,85 проц. гэхэ мэтээр муужаран байна. Газетын мэдээсэхэнэй ёшоор, олонхи ороноудта эгэе хоолой сэн бүри үнэтэй болохон байна. Югославида эгэе хоолой продукциядай сэм 52,44 проц. дээшлэн ба Румынида—38,92 проц., Норвегидэ—27,54 проц., Финляндидэ—23,89 проц., Грецидэ—16,27 проц. гэхэ мэтээр үнэтэй болобо.

Энэ мэдээнүүд тусхай байхан тулааа бодото байдалые хүсдөөр харуулнагүй гэжэ газетэ тэмдэглэнэ. (ТАСС).

ГАДААДЫН ХРОНИКО

●Германи ба Итали хоорондын хэлсэхэнэй ёшоор. Германияда худэе ажахы тээрэ худэлмэрилжэ байгаа Италийн худэлмэрилгэдэй тоо энэ жэлдэ 600 мянган болгогдохо байна.

●Словаки хадаа үнгэргэшэ жэлдэ 50 мянган толгой томо мал; 7 мянгэн тугал, 7 мянган морь ба 37 мянган хони-ямаа гадаадын ороноудта гэргахан байна. Энээнхээ 92 мянган толгой Германияда ба 8,3 мянган толгой Италида абаашагдалан байна.

●Белградта (Югославия) «хайхан Василиса» гэжэ советскэ фильм угаа сэхэ амжалтагайгаар харуулагдана.

●Финляндийн тэдхэлгын министрество маха үгэхэ нормые февральда 20 проц. хахахэ гэжэ тогтообо.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

„ГЛАВКИНОПРОКАДА“ БУРЯТ-МОНГОЛОЙ КОНТОРО

кинотеатруудай, клубуудай ба худөөгэй киноустановаконуудай экран дээр

„БҮРГЭДЭЙ“ ЧХЭЛ

гэжэ шэнэ

ураннайханай фильм гаргахань.

Сценарий—Г. ГРЕБНЕРЭЙ К. ЗОЛОТОВСКИЙН „Капитан Ланс“ тухай хөөрөнхэй ёшоор зохиогдобо.

Режиссер—В. ЖУРАВЛЕВ.

Оператор—Ю. ФОНЕЛЬМАН.

Зурагш—Ю. ШВЕЦ.

Композитор—В. МУРАДЕЛИ.

Звукооператорнууд—В. ДМИТРИЕВ, П. ШСАРЕВ.

НААДАГШАД:

- Капитан Чистяков—Респ. бликын габьялата артист Н. АНШЕНКОВ.
- Капитан Гривлев—В. ГРОМОВ.
- Фе ор Чистяков—С. СТОЛЯРОВ.
- Доктор—орденто М. ТРОЯНОВСКИЙ.
- Портын харуулан—республикын габьялата артист С. КОМАРОВ.
- Сагаангардыскэ генерал—артист, орденто Л. ФЕННИН.
- Контрразведчик—А. ФАПТ.
- Шмылов—П. СОБОЛЕВСКИЙ.
- Юк—Н. ЮРЛОВ.
- Коче ар—Ц. БОБРОВ.
- Юнга—Коля ТУМАНОВ.
- Сысенька—В. ШЕШЕЛБ.
- «Бүргэдэй» боцман А. ГРЕЧАНЫЙ.

СОЮЗДЕТФИЛЬМ КИНОСТУДИИ УЙЛЭДБЭРИ.